

# Má kona fæða ein?

Fyrir skömmu birtist viðtal við unga konu í *Fréttablaðinu* þar sem hún lýsti fæðingu yngri dóttur sinnar. Um var að ræða ósköp fallega lýsingu á fæðingu en það óvenjulega var að hún ákvað að eiga barnið heima án nokkurrar aðkomu fagfólks. Henni til stuðnings var barnsfaðirinn og allt gekk hratt og eðlilega fyrir sig og fylgdu viðtalinu fallegar myndir af fjölskyldunni.

Lesendur voru ekki lengi að bregðast við á netmiðlunum og í samtölum sín á milli. Eins og oft þegar fæðingar verða að umræðuefni voru skoðanir fólks mjög skiptar, allt frá því að fólk hefði á orði að þetta hlyti að vera ólöglegt yfir í að þetta væri birtingarmynd hins algjöra kvenfrelsis.

Ekki er gott að átta sig á því hve algengt það er að konur velji að fæða börn án aðstoðar fagmanna, engin áreiðanleg skráning er til í heiminum. Hérlandis er þetta sennilega afar fátítt. Flestar konur myndu fyllast skelfingu ef þær ættu ekki kost á fæðingarhjálp. Fyrrum þótti illbýlt á svæðum þar sem ekki var hægt að ná í aðstoð fyrir konur í barnsnaud. Þegar konur hafna fæðingarhjálp í okkar nútímasamfélagi liggur stundum erfið fæðingarreynsla að baki, stundum hið gagnstæða, en sammerkt er sannfæring um getu eigin líkama til að ráða við fæðinguna án truflana og inngrípa og löngun til að stýra aðstæðum. Við megum ekki gleyma því að þunguð kona hefur jafnmikinn rétt og aðrir til að hafna meðferð svo framarlega sem hún er ekki haldin andlegum veikindum sem gætu skert getu hennar til að taka ákvarðanir um líf og heilsu.

Ef okkur finnst þetta fráleit hugmynd ættum við frekar að horfa inn á við og spyrja okkur að því hvers vegna konur vilji ekki þiggja þá aðstoð sem við teljum nauðsynlega. Er eitthvað við framkomu okkar eða þær aðstæður sem við bjóðum konum að fæða börn sín í sem gæti verið fráhrindandi? Sumum konum finnst tæknileg sjúkrastofa með öllum öryggisbúnaði mjög aðlaðandi kostur meðan aðrar hræðast slíkar aðstæður og vilja heimilislegt umhverfi með ró og næði. Enn aðrar finna mesta öryggið á eigin heimili.

Rétt eins og bændur vilja vaka yfir ánum sínum í sauðburði til að vera tilbúnir að grípa inn í á réttu augnabliki vita þeir að ærnar þurfa ró og næði til að

bera og óþarfa truflanir geta leitt til ýmiss konar erfiðleika. Þó að einhverjum kunni að þykja það óviðeigandi að bera konur saman við kindur erum við þrátt fyrir allt dýrategund og það er ýmislegt í því frumstæða ferli sem fæðing er sem vert er að huga að. Ef við tökum ekki tillit til þarfa fæðandi kvenna fyrir næði og stjórn á aðstæðum eigum við á hættu að þær hrekjast frá okkur í aðstæður sem tryggja síður öryggi móður og barns. Vegna óvissu um skráningu er erfiðt að svara því með nákvæmni hve áhættusamt sé að fæða án aðstoðar. Það má áætla að kona sem hefur sótt mæðravernd, hefur fætt eðlilega áður, er ung og hraust eigi mjög góðar líkur á því að fæða án nokkurra inngrípa eða alvarlegra fylgikvilla.

Þær rannsóknir sem hafa birst um heimaafæðingar benda til þess að útkoma fæðinga þessa hóps sé síst verri en þeirra sem velja að fæða á sjúkrahúsi. Þessar rannsóknir ganga þó út frá því að til staðar séu vel menntaðar ljósmæður sem fylgist með liðan barns og móður. Fylgikvillar fæðinga sjást ekki alltaf fyrir en fagfólk þekkir viðvörðunarkerkin og getur brugðist tímanlega við og þó að alvarlegar bráðaaðstæður í fæðingum séu sjaldgæfar er nokkuð ljóst að það getur skipt sköpum að fagfólk sé til staðar til að ekki hljóttist skaði af.

Við álitum að fæðingarhjálp hérlandis sé með því besta sem gerist í heiminum, útkoma mæðra og nýbura styður það. Það er samt ekki alltaf þannig að upplifun kvennanna sé jafn frábær og spilar auðvitað margt þar inn í. Þó við höfum vel menntað fagfólk sem vinnur af hugsjón má eflaust gera betur, bæði hvað varðar undirbúning fæðinga og aðstöðu kvenna og fjölskyldna þeirra. Við þurfum líka alltaf að minna okkur á að umgangast fæðandi konur af virðingu og tillitssemi. Við sem vinnum á Landspítala, þar sem 75% fæðinga á landinu fara fram, vitum að plássíð er alltof lítið og ekki hannað fyrir nútíma-kröfur um fæðingadeildir. Aðstaðan leyfir ekki það næði sem er nauðsynlegt né þá hreyfingu sem væri æskileg fyrir fæðandi konur.

Óskandi væri að við gætum bæði tryggt öryggi sem best en á sama tíma komið til móts við mismunandi þarfir fæðandi kvenna með bættri aðstöðu og viðmóti þannig að engri konu finnst hún þurfa að ganga í gegnum fæðingu ein og óstudd.



**Hulda Hjartardóttir**

yfirlæknir fæðingateymis  
Landspítala

[huldahj@simnet.is](mailto:huldahj@simnet.is)

## Unassisted birth?

Hulda Hjartardóttir, MD,  
FRCOG, Clinical Director of  
Obstetrics, Landspítali University  
Hospital, Reykjavík, Iceland.

DOI: 10.17992/ibl.2019.09.244